

Уласны жыццяпіс⁴³³

Нарадзіўся ў 1885 годзе ў сям’і сталяра (адзіночкі-саматужніка) у мястэчку Лагойску Менскай губэрні Барысаўскага павету.

На 9-м годзе пачаў наведваць пачатковую народную школу ў Лагойску, якую скончыў праз тры гады. Ад 12-15 год дапамагаў бацьку ў сталярцы, як вучань майстра, як хлопец-дапаможнік. Пачаў сьпяваць хлопчыкам (на 9-м годзе) у школьным хоры пад кіраўніцтвам настаўнікаў Бейні й Цыбкаль як высока-звонкі дыскант. На 14-м годзе адбылася гэтак званая мутацыя голасу (пералом). І калі на 16-м годзе трымаў уступны экзамен у Маладэчанскую настаўніцкую сэмінарыю, дык раптам выявіўся магутны ўжо тады бас-барытон, чым здзівіў камісію, прасьпяваўшы „Спасі, Госпадзі, людзі Твая”. За настаўніка сьпеваў у сэмінарыі быў тады нябожчык Іван Ганчарэнка, які памёр у канцы сьнежня мінулага 1943 году.

Юнаком 14-15 гадоў, да сэмінарыі, быў дзьве зімы за „настаўніка” гэтак званай школы граматы ў вёсцы Міхалова каля Лагойску. Тады ўжо іграў на іскрыпцы, як самавучка, і зарганізаваў у Міхалове трохгалосны хор, які сьпяваў літургіі й песні школьнага рэпэртуару. Ад павятовага наглядніка царкоўных школ сьвяшчэньніка Гарбацэвіча атрымаў узнагароду 10 рублёў за хор. У 1901 годзе, маючы 16 гадоў, паступіў у Маладэчанскую настаўніцкую сэмінарыю, якую прайшоў пасьпяхова, скончыўшы яе ў 1905 годзе. У сэмінарыі іграў на іскрыпцы, на барытоне й флейце пад кіраўніцтвам адстаўнога вайсковага капэлямайстра чэха Карла Дондо.

⁴³² Вечаслаў Сэлях-Качанскі (1885-1976) – сьпявак, тэатральны дзеяч.

⁴³³ „Уласны жыццяпіс” В. Сэлях-Качанскага быў падрыхтаваны да публікацыі ў часопісе „Новы Шлях”, №10(46), травень 1944. Нумар ня выйшаў з друку. Друкецца паводле сыгнальнага экзэмпляру, які захоўваецца ў архіве БІНІМа (Нью-Ёрк).

Узімку 1905-1906 г.г. быў за настаўніка народнай аднаклясавай школы ў Месялянах Сьвянцянскага павету былой Віленскай губэрні. З восені 1906 г. стаў за настаўніка ў чыгуначную двухклясавую школу ў г. Лібава. Праз год, у 1907 г., перайшоў выкладчыкам арытмэтыкі й расейскае мовы ў першых клясах прыватнай 4-х клясавай прагімназіі. У Лібаве спачатку рэгентаву хорам Чыгуначнай, а пасля Аляксееўскай царквы. Тут-жа ладзіў сьвецкія канцэрты з хорам, спрабаваў выступаць як сьпявак-саліст, як аматар, бо ўжо выявіўся добры голас – барытон. У часе летняга сэзону ў марскім курзале наведваў сымфанічныя канцэрты, а таксама канцэрты выдатных эўрапейскіх сьпевакоў Лабінскага, Касторскага і іншых.

У 1910 г. паехаў у Пецярбург і быў прыняты ў кансэрваторыю ў клясу прафэсара Габеля, але з прычыны ягонае хваробы перайшоў у оперную клясу заслужанага артыста Тартакова на выдатнейшых музычна-драматычных курсах, што потым былі рэарганізаваныя ў Музычна-Драматычны Інстытут. У 1914 годзе, канчаючы оперную клясу, быў ужо прыняты ў склад артыстаў новага ў той час тэатру Музычнае Драмы пад кіраўніцтвам Лапіцкага, дырыгентаў Арбеніна, Шнеэфохта і іншых.

Увесну 1915 г. выступіў на конкурсе галасоў у былым Марыінскім тэатры. Тады зь першае пробы было вылучана з 365 сьпевакоў – 63, а ў другі раз з 63-х – толькі два: барытон Сэлях і сапрана Лебедзева. Сэлях атрымаў дэбют у оперы „Князь Ігар” у ролі Ігара й пасля пасьпяховага выступленьня ў дэбютным спэтаклі быў залічаны ў склад опернае трупы як саліст-сьпявак на першыя адказныя ролі.

Ад 1915 да 1924 г. як прэм’ер-барытон працаваў у оперы былога Марыінскага тэатру, выступаючы ў спэтаклях разам з Шаліпіным (у „Хаваншчыне”, „Князі Ігары”, „Варожай сіле”), са Сьмірновым (у „Рыгалета”, „Багеме”, „Манон”), з Алчэўскім (у „Пікавай даме”, „Прароку”), з Ліпкоўскай (у „Манон”), Яршовым („Кармэн”) пад кіраўніцтвам Коўтса, Малько, Купэра, Дранішнікава, Пахітонава, у пастаноўках рэжысэраў Аленіна, Люскага, Лапіцкага, Мэйерхольда, Багалюбава, Мельнікава. Усяго за 9 год выступіў больш як у 25 ролях. За гэты час выяжджаў на гастролі ў 1917 г. у Рыгу ў былы Нямецкі Оперны тэатар, у антэрпрызу Арбагава і Друзякіна, у 1918 годзе – у Яраслаў у оперу Южына, у 1921, 1923 г.г. – у Варонеж, у 1924 г. – у Таганрог і Растоў.

1-га кастрычніка 1924 г. на запрашэньне Інбелкульту пераехаў у Менск і застаўся за выкладчыка ў Менскім Музычным тэхнікуме й за старшыню музычнай падсэкцыі сэкцыі мастацтва Інстытуту

Беларускае Культуры пры сп. Ігнатоўскім. Арганізаваў Беларускаю Капэлю, стаяў на чале камісіі вывучэння беларускага народнага танцу. У 1927 г. пры наркоме асветы сп. Баліцкім быў прызначаны за дырэктара ў Першы Беларускі Драматычны тэатар.

Увесну 1927 году арганізаваў пастаноўку оперы „Русалка” ў беларускай мове, у якой сам сыпваў ролю млынара. У 1930-м годзе, перад Усесаюзнай Алімпіядай тэатраў у Маскве, у час гастролі тэатру ў Магілёве, пракурор Андрэеў двойчы прапаноўваў мне ўступіць у шэрагі камуністычнае партыі, але я адмовіўся, і пасля паспяховага выступлення тэатру на алімпіядзе па звароце ў Менск быў з дырэктарства зняты як „нацдэм”.

Далей быў за загадчыка Драматычных курсаў, за дырэктара Драматычнага тэхнікуму, за дырэктара апэрэты, а далей быў абвінавачаны Гітгарцам і Дунцом у нацыяналізме, таму што на загад Наркамашветы своечасова ня выключыў з рэпэртуару 1-га Беларускага Драматычнага тэатру п’есаў „Кастусь Каліноўскі”, „Каваль-ваявода” й „Над Нёманам”. Пасля гэтага, увосень 1933 году, пакінуў Менск і выехаў працаваць у Ленінград. Там працаваў намеснікам дырэктара опернае студыі імя Рымскага-Корсакава, далей – рэжысэрам Вандроўнае оперы Усерасейскага Тэатральнага Таварыства. У 1937 г. быў запрошаны на рэжысэра ў Дом Культуры прамкааперацыі ў г. Чаркасы, дзе сумяшчаў кіраўніцтва студэнцкімі гурткамі Пэдагагічнага інстытуту, а ў 1939 г. пераехаў у Лугу, пад Ленінградам, дзе працаваў рэжысэрам драматычнага калектыву Дому Культуры. Там-жа атрымаў кавалак зямлі і будаваў дом-дачу, закончыць якую перашкодзіла вайна.

Пасля прыходу ў Лугу нямецкай арміі на заданьне генэрала дывізіі арганізаваў канцэртна-эстрадную групу, у якой хор становіў 27 асобаў. Арганізаваў таксама й камэдыйна-драматычны калектыў з 9 асоб, балет з 8 асоб і домравую аркестру з 12 асоб. Адначасна, як былы настаўнік, быў прызначаны за дырэктара двух 4-х клясавых школ – жаночкай і мужчынскай.

У снежні 1942 г. атрымаў зь Менску запросіны пераехаць у Менск, на бацькаўшчыну, на працу ў галіне тэатральнага мастацтва. Я й прыехаў у Менск у чэрвені 1943 г. Цяпер я працую на становішчы кіраўніка Аддзелу прафэсійнага мастацтва Беларускага Культурнага Згуртаваньня пры Цэнтральнай Беларускай Радзе, адначасна займаючы становішча заступніка старшыні Беларускага Культурнага Згуртаваньня.